Ədəbiyyat QƏZETİ

11 ијун 1999-чу ил
№23(3148)

Хошбәхтликдән, ја бәдбәхтликдән, билмирәм, мән Сәмәд Вурғун ше'ри илә тәрбијәләнмишәм. Әслиндә бу, Јунис Имрәләрдән, Гурбаниләрдән узаныб кәлән, көкүндә халг дејим тәрзи, ашыг поезијасы дајанан бир хәтдир; Јунис Имрә дилиндә илаһи ешгә, Вагиф дилиндә Гарабағ ханымларынын ешгинә, Сәмәд Вурғун ше'риндә исә Азәрбајчан адлы вәтәнин, доғма халгын, онун тарихинин вә мүбаризәсинин ешгинә көкләнмишдир. Вагиф бу ешги көјдән јерә ендирмишдир; Сәмәд Вурғун ону ичтимаи дүшүнчәнин, милли дүшүнчәнин предметинә вә гүввәсинә чевирмишди.

ЈЕНИ ЕРАНЫН ПОЕТИК ҺАВАСЫ

Сәмәд Вурғунун кәндиндә доғулмуш, елә она да бәнзәјән вә онун ше'рләринә охшајан ше'рләр јазан әдәбијјат мүәллимимиз һәлә бешинчи синифдән бизә тәлгин еләмишди ки, дүнјада Сәмәд Вурғундан бөјүк шаир, ондан илаһи шәхсијјәт јохдур.

Сонралар бу тә'сирдән чыхмаг чох бөјүк әзаблар һесабына баша кәлди вә бу ишдә үч нәфәрин ајдын сечилән хидмәти олду: Рәсул Рза, Бәхтијар Ваһабзадә вә Вагиф Сәмәдоғлу...

Алтмышынчы илләрин сонларына доғру Вагифин илк ше'рләрини мәтбуатда охујанда чохлары кими мән дә тәәччүбләнмишдим, әнчә бу ше'рләри онун өз атасынын хатирәсинә һөрмәтсизлији; сонра бир кәнч шаирин чығаллығы вә әркөјүнлүјү сајымышдым. Амма аудиторијада танынмыш бир мүәллимимиз "ичимә кәпәнәк тиксәләр дә јенә сәни севәчәјәм", јахуд "доғулдум 1939-да, 1937-дә тутулдум" сөзләрини истеһза илә "чызмагара" адландыранда е'тиразымы билдирмиш вә о вахтлар кениш мүзакирә едилән сәрбәст ше'ри курс иши мөвзусу сечмиш, Рәсул Рза, Фикрәт Гоча, Фикрәт Садыг, Иса Исмајылзадә, Әләкбәр Салаһзадә вә Вагиф Сәмәдоғлунун ше'рләрини тәһлил етмишдим. Мараглыдыр ки, һәмин курс ишини елә һәмин мүәллимимиз чох јүксәк гијмәтләндирди, мәни әдәбитәнгидлә мәшғул олмаға һәвәсләндирди, һәмин курс ишинә көрә Уфаја тәләбә елми конфрансына кетмәјимә хејир-дуа верди вә елә о тәәссүратла да аз сонра "Әдәбијјат вә инчәсәнәт" гәзетинин редакторундан хаһиш еләди ки, "мәним бу тәләбәми ишә көтүр, пешиман олмазсан".

Бәлкә дә Вагиф Сәмәдоғлунун јарадычылығы Сәмәд Вурғунун бир сыра һәддиндән артыг ичтимаиләшмиш вә поетикләшмиш әсәринин бәраәтидир. Билирәм, ата илә оғулу бу чүр кобуд шәкилдә јанашы гојмаг, бағламаг вә ја ајырмаг олмаз. Амма һәр һалда Сәмәд Вурғунун оғлу Сәмәд Вурғун кими јазмаја да биләр вә ше'р тәкчә Сәмәд Вурғун мәктәбиндә јаранмыр, башга чүр ше'р дә ола биләр — фикрини ашыламагла заһирән атасындан узагласа да, әслиндә она јахынлашды, охучуја јахынлашды; Сәмәд Вурғун руһуну заманын һөкмү илә дашыдығы артыг бүтләрдән хилас еләди. Атасынын санки әлчатмаз бир учалыға галдырдығы ше'р јолунун битмәдијини вә давам етдирмәк, кенишләндирмәк вә узадылмаг имканларыны көстәрди.

Белиндән кәлсәм дә кирә
билмәдим
Ата һејкәлиндән дүшән көлкәјә.

Вагифин ше'рләри өзүнә бәнзәјир. Инди Аллаһын һагг дүнјасында олан гардашы Јусиф кими Вагиф дә көзәл вә һеч кимә бәнзәмәјән бир инсандыр. Сакит, амма милләтин ағыр күнләриндә күкрәмәји бачаран; бөјүк исте'дад саһиби, амма иддиасыз; адамларын ичиндә, амма онлары ничтимәкдән горхурмуш кими тәнһа, бу дүнјанын үстүндә, амма ајры бир дүнјанын ишығы ичиндә...

Вагифин сонунчу китабы "Мән бурдајам, Илаһи..." адланыр. Бу китабла онун да дахил олдуғу ше'р хәттинин Аллаһсызлыг дөврү битир, даирә гапаныр. Бу китабдан үзүмүзә јени еранын поетик һавасы вурур.

Сабир РУСТӘМХАНЛЫ